

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenske srednje šole in učiteljišča.

(Borecki).

I. Za nas Slovence je prevažno vprašanje o slovenščini v naših gimnazijah, realkah in učiteljskih pripravnicah. Zato poročamo o tem dnes in prihodnjich. Dnes navajamo iz „Slov. Naroda“, kaj se je zastran tega zadnje dni godilo v državnem zboru: Poročilo pravi:

A. V proračunskem odseku je poslanec g. dr. Vošnjak vprašal učnega ministra barona Conrada, kaj je vlada storila gledé lanske resolucije o uvedeni slovenskega učnega jezika na srednjih šolah v deželah, kjer Slovenci prebivajo. G. minister odgovarja, da vlada dozdej še ni imela povišanja, kaj spremeniti na srednjih šolah. Da si minister prizna, da se je v poslednjih desetih letih mnogo storilo za slovenski jezik in slovensko slovstvo, še vedno manjka učnih knjig za vse predmete tako, da se slovenski jezik še ne da uvesti za cele srednje šole. Dr. Vošnjak ni zadovoljen s tem odgovorom, ko se iz njega le vidijo stari predsodki v učnem ministerstvu zoper Slovence. Da je dovolj slovenskih učiteljev, temu g. minister sam ni oporekal, a tudi učnih knjig ne manjka in če jih ni v izobilji, je temu kriva le vlada, ker neče uvesti slovenskega učnega jezika. Kdo hoče stroške zalagati za knjige, če uže naprej vé, da ne najdejo kupca? Pa uže zdaj je vsaj toliko učnih knjig, da se lahko slovenske paralelke naredé na slovensko-štajerskih gimnazijah in v Primorji. V Celji se je jeseni odbilo iz prvega leta 22 učencev zaradi nepopolnega znanja nemščine. Napravila pa se je paralelka z nemškim učnim jezikom. Zakaj ne s slovenskim? Mar štajerski Slovenec nema toliko vrednosti, kakor v mestih naseljeni Nемец? Govornik se potem pritožuje, da se vlada pri imenovanji profesorjev v slovenskih krajih nič ne ozira na znanje domačega jezika, ampak slovenske profesorje po nemških krajih nastavlja, nemške pa po slovenskih. Dela se tako, kakor

poprej v amadi, kjer se je vsak polk pomešal iz vseh narodnostij; kmalu so to opustili; le učno ministerstvo še pri Slovincih potem načelu ravna. V Mariboru se je oglašilo za suplenturo 6 slovensčine zmožnih kaudidatov, a nastavljen je bil en — jud Hirschler, se ve da slovensčine nezmožen, da si na celej mariborskej gimnaziji sami kristijani študirajo. V Trstu se je oglašilo za profesorsko službo 43 kompetentov, mej temi 7 starejših suplentov, ki so zmožni obeh deželnih jezikov in ki uže 5—6 let suplirajo. A imenovan je bil najmlajši, ki komaj eno leto suplenturo opravlja, in ta je — hišni učitelj pri namestniku baron Depretisu.

Dokler vlada ne bode v šolskih stvareh krenila iz Stremajerjevih potov, Slovenci ne moremo misliti, da hoče resno izpeljati svoj program narodne ravnopravnosti. G. minister Conrad na to odgovarja, da on gotovo dobro misli za Slovence, mej katerimi je več let služboval tako, da popolnem zna njihove potrebe. Vsled resolucije je bil ukazal izvrstnemu učitelju, Slovincu, (Šumannu), kateremu gotovo tudi Slovenci zaupajo, izdelati načrt, na kakov način bi se dala izvršiti resolucija. Ta načrt se zdaj pretehtava v učnem ministerstvu in kar se bo dalo od storjenih nasvetov praktično uvesti, se bode zgodilo. Gledé imenovanja učiteljev se vlada le ozira na spričevala in dokazano zmožnost, a se mora tudi zanašati na deželne oblasti, da storé opravičene nasvete. G. dr. Vošnjak še enkrat ponavlja, da v šolstvu se za Slovence prav nič ni storilo, da je vse še, kakor bi vladal Stremayr, a da Slovenci ne bodo mirovali, dokler se tudi njim ne privoli, kar jim gre po postavi in kar je državni zbor odločno zahteval v znanih resolucijah! Jednako krepko je se g. dr. Vošnjak potegoval za slovenski učni jezik v učiteljiščih ali učiteljskih pripravnicah. Ali prostora nam dues manjka, in toraj bodemo o tej važnej reči prihodnjich več poročali!

Gospodarske stvari.

Kolje za vinograde.

M. Vinogradar naj zasaja nove vinograde ali obdeluje stare, potrebuje v vsakem slučaju mnogo kolja, katerega cena precej globoko vinogradarju v žep sega. Zato kaže tukaj nekoliko o tej imenitnej vinogradarskeji potrebi spregovoriti.

Ako se kolje nacepa iz manj trdega ali celo mehkega lesovja, tedaj kolje menje stane in potroški so na videž za prvi čas manjši. Ali tako kolje kratko časa trpi in vinogradar s tem ni nič na boljem. Ako pa na drugi strani vinogradar v vinogradu s koljem skopuje in ako prekratko, nagnjito ali pol zgnjito kolje rabi, mu nekoliko silnejši veter vse na tla pomeče in trsje z grozdjem težko obloženo nima na takih kolih potrebne podpore in škoda je še hujša in večja. Za veliko, rekel bi, za pol časa si pa moremo kolje vinograjsko trpežnejše napraviti, to pa brez posebnih potroškov, ako jih s kako primerno stvarjo pomazemo. Ako se za to navadni premogovi katranovec porabi, tedaj je mogoče to tudi po zimi opravljati, ko drugega silnega dela ravno ni. Katranovec se zavreje, da je prav vroč in ošpičeno kolje se v vreli katranovec pomaka in s čopkom do polovice gori maže. Kol tako visoko s katranovcem pomazati je zaradi tega potrebno in dobro, ker posebno tam, kjer iz zemlje pride, najprej les gnjiti začne. Pozneje se kol zopet ošpiči in tako vedno globočeje v zemljo leze.

Tako pokatranjeno kolje celo v prav vlažni in mokrotni prsti za polovico dalje trpi od nepokatranjenega. Katranovec na kolji ima pa še tudi drugo vrednost. Na takem kolji se razno mrčesje ne vgnjezduje rado, kar v razpokah nepokatranjenega rado stori. Kolje se mora že po zimi katranovati, da se kolje do porabe lebko popolnoma posuši. Ako se kolje še le v poslednjem trenutku pred potikanjem in postavljanjem v vinogradu katrani, je potem takem koljem silno nesnažno. Delavec ima vse roke polne črnega katrana, ki se ob vsaki reči poprijema in pozna. Pa še nekaj druga je, kar proti kesnemu katranjenju kaže, namreč od pozno pokatranjenih kolov grozdje rado neprijeten duh na se potegne, ki se pozneje še v vinu pozna. Ta katranovi duh pa ne pride skozi prst in po koreninah trsovih v grozdje, ampak jedino le po tem, da se je grozd še nesuhlega katrana na kolji dotikal. Če se kolje prej do dobrega posuši, se kaj takega nikdar ne zgodi.

Tudi z drugimi tvarinami se more vinograjsko kolje bolj trpežno narediti. K temu spada posebno kreoset. Toda tudi po ti tvarini se grozdje rado posebnega duha navzame, ako se ne ravna prav. Kolje se mora v tekočino, v katero se je kreoset v primerni množini primešal, vlagati tako, da ga tekočina do dobra prešine, ali, da se kolje

te tekočine popolnoma napije. Potem se mora prav dobro posušiti in zdaj še le v vinograde potakniti. Na tak način se trpežnost vinograjškega kolja za polovico časa poveča. (Koneč prih.)

Zaradi pokončavanja gosenic se nam piše iz Ljutomera: V naši okolici, posebno na polji se je že lanskega leta prikazalo veliko gosenic in tudi letos jih imamo pričakovati. Zatega del naj gospodarji in viničarji pridno pobirajo gosenična gnjezda in odrezujejo mladike, kjer je nalepljenih goseničnih jajčic, dečkom, ki ne hodijo več v šolo, naj branijo loviti ptice; pastirjem pa naj strogo prepovejo, da ne pobirajo pticam jaje in mladičev iz gnjezd. Tako se ognemo velike škode.

Grdi pokončevalci ptičev so Italijani, ki imajo neumno navado, najdrobnejše ptičice loviti in pojediti. Na sto tisoče ptičice, katere od nas čez Italijo potujejo v južne kraje, pololovijo požrešni Italijani. Nedavno je takov požeruh na železnico v Genovo djal vrečo 45 kil težko samih ubitih ščinkovcev, zebic, senic, strnadekov, slavičev. Mi varujemo ptičice, a Italijani nam jih lovijo in ubijajo.

Kupčija z zrnjem slabo kaže; v tuje dežele gre malo pridelkov, domači trgovci pa kupujejo le za skrajne potrebe. Jaje so na dunajski trg predzadnji teden poslali 1,280.000. V Maribor je dahajalo letos veliko kupcev za špeh.

Dopisi.

Iz Maribora. (Štetje ljudi) je tukaj dogotovljeno. Našteli so 17.628 duš z vojaki vred, katerih je 1604. Nemcev, pravih in ponarejenih, imamo 13.385, Slovanov 2699, namreč 2431 Slovencev, 65 Čehov, 183 Slovakov, 3 Poljake, 6 Hrvatov. Magjarov je 668, med temi 654 vojakov, Italijanov in Rumunov 41. Vseh inozemcev je 634. Da so našteli samo 2431 Slovencev, temu se ne čudimo. Veliko imamo namreč še odpadnikov, renegatov, po sili Nemcev. Ti in pravi, večjidel k nam s trebuchom za kruhom iz Koroškega, Bavarskega in Württembergškega itd. priseljeni Nemci so pa sebe in vse posle slovenske brez vprašanja zapisali v predelek: Umgangssprache „deutsch“. Koliko Slovencev utegne uže biti v Mariboru, to nam kaže smrt, ki nepristranski kosi Nemce in Slovence. Od 5.—11. februarja t. l. umrlo je 9 ljudi, med temi 5 Slovencev in 4 Nemci. To razmerje ne bo veliko krivo gledé na vse prebivalstvo. Dekle, hlapei, pomočniki so skoraj sami Slovenci, blizu polovica vseh stanovnikov. Utegne toraj v Mariboru biti 9000 Slovencev poleg 8000 Nemcev in ponemčenih renegatov. Bržčas ni več kakor 2431 Nemcev, ki bi ne znali čisto nič slovenski! Nemški prenapetneži porivajo Slovence skoz dveri od sebe, a ti jim silijo skoz okna v mesto in oken je več. V nekaterih desetletjih bo Maribor tudi priznan kot slovensko mesto.

Od sv. Marjete pri Pesnici. (Nasledki s svobodne odrtije.) C. k. okrajno glavarstvo v Mariboru tirja uzrokov, zakaj je v naši srenji 40 oseb v Oseku pa 35 menje, kakor pred 10. letmi. Čudi se več kdo, pa resnica je. Slabe letine so marsikterega posestnika djale na kant. Neusmiljeni eksekutorji so nekaterim, posebno tistim, ki so se vsemogočnim rokam oderuhov izročili, brez prizanašanja vzeli živino, pohištvo, orodje, vse kar se je dalo premakniti; pustili so le žene in otroke, posli pa so šli se ve da s trebuchom za kruhom, kakor tudi odrasli sinovi in hčeri. Na zadnje je bil tudi posestnik primoran oditi. Drugače bi ga bili drugi izpodili. Tako je v Močni v Marječki srenji nađ veliko cesto lepo hišno in hlevno poslopje prazno. Človek bi se lahko razjokal, ako vidi poslopje od daleč najlepšo prazno in dveri odprte, da veter ž njimi lopa; nikogar ni, da bi jih zapiral, streha trohni, dež zidovje premaka, njive pa so zapuščene, nezorane, neposejane. Deset prebivalcev bi lahko samo tamkaj živelo. Isti posestnik je zapustil hišo in domovje ter zbežal v drugo srenjo. Na drugem kraji se je enako godilo. Lepo kmetiško posestvo je brez prebivalca. Oderuhi so posestniki vzeli vse, da sirota ni bila v stanu več zemlje obdelovati, ne dače plačevati. Slednjič še proda, kolikor mogoče, upostoši loge in zbeži, kakor iz roparske jame, ker brez orodja, brez pomoči jej je bilo posestvo zastoj, na zadnje še nekdo hišo zapali, da zdaj še menje vrednosti ima. Tamkaj jih je bilo nekđaj po 10 oseb. Od sv. Marjete do meje Jareninske župnije ni enega kmeta več; vse je v tujih rokah; na pušah pa je zmirom manj ljudi, kakor na kmetijah. Enako od sv. Marjete do Leitersberga, kder so nekđaj bile velike kmetije, je zdaj še edini kmet g. Purgaj. Prvo posestvo nad sv. Marjeto je last neke posestnice v Gradci; leži celo pusto, le trava raste na njem, katero prodava, toraj tudi ni veliko ljudi potrebnih, ker ni treba orati, nesejati, ne žeti, ne mlatiti. Veliko posestev je v oblasti takih gospodarjev, ki dajo malo delati, tedaj tudi malo ljudi potrebujejo. Kder je toraj prej po 10 ljudi prebivalo na seliščih, najdemo zdaj le enega, dva ali k večemu tri. Nekatero številke so tudi celo prazne ali razdjane. Ako ne dobimo skoro drugih zdatnih postav zaradi kmetijstva, bo v desetih letih še menje prebivalcev. Grozni liberalizem je toliko škode napravil s svobodnim oderuštvom, da bo morda 50 let preteklo, preden pridejo boljši časi za kmetiški stan. Ni še poznati, da bi se kaj na bolje obračati začelo. Ostro kaznovanje oderuhov se mora kmalu začeti, ker so grozne pijavke za posestnike. Znani graški oderuh je nekega Nemca privabil k sv. Marjeti, mu prodal nakupljeno posestvo, ter mu veliko stotin iz žepa izvlekel, na zadnje, ko ni bil v stanu po rokih slednji del plačati, mu je zopet posestvo vzel, zdaj nima ne denarja ne posestva in kot oderuška žrtev zdihuje. Letos bo zopet več posestev oropanih, ker vino-

gradi ne kažejo veliko upanja. Oke so vmes črne po deževji v zimskem času. Oderuhi pa ne bodo imeli usmiljenja. Pri zadnjem štetji se je pri sv. Marjeti precej ljudi, kakih 30, prerodilo, akoravno so slovensko mleko od svojih mater srkali, trdih Nemcev najdemo le kakih 8.

Od Novecerkve. (Tatje, poroke.) Še ni dolgo, da so v Celji postavili novo, veliko poslopje za jetnike, sedaj pa je baje uže za polovico premalo. Te dni smo slišali, da so 110 jetnikov morali iz Celja drugam odposlati, ker niso imeli za nje več prostora. Vendar se še mnogo potepuhov po svetu klati, kateri so za ječo popolaoma zreli. Pri nas je lansko leto pereči ogenj svinjerejcem mnogo škode napravil. Sedaj pa vbogim kmetom nesrečni tatje hočejo pokrasti vso slanino, kolikor so si je nasušili. Tako so uni večer najstarejšemu tukajšnjemu oštirju pobrali do zadnje klobase vso slanino, katero si je za svojo oštarijo priredil. Pri dveh drugih večjih posestnikih pobrali so mnogo kuretine, vbogi udovi pa so ukradli ovco, med tem ko je ona svoji bližnji sosedu v smrtni boleznj stregla! Naši tatje pa so tudi prav usmilječni ljudje. Ko je uboga udova zapazila zgubo svoje ovčiče, je posebno po volni in koži tarnala. In glej! že drugi večer jej povrže tat kožo ukradene ovce, kosti pa je sam ali v družini urno obral, da bi mu tatvine nihče ne mogel spričati. Najbolj zrelega, ki še cerkve ni pustil pri miru, spravili so za par let v posilno delavnico — pa kaj to pomaga, ker si takšni potepuhi še po ječah napravljajo znanja, da se potem ženijo, kakor hitro „kajho“ odslužijo. Kđaj dobi zopet občina pravico uplivati na ženitve nemaničev, kateri ujej toliko zadreg in stroškov delajo!? — Število porok je zadnja leta nenavadno poskočilo. Pretečeno nedeljo se je 9 parov svatov na novo oklicalo. Med njimi — se ve da — mnogo gostačev ali oferjev. Kdo se bode čudil, da se tudi siročina ž njimi množi?

Od Savinje. (Nemčur.) Z vso silo si prizadevajo naši zakleti sovražniki naše vrle narodnjake posebno pa poslance pri ljudstvu ob zaupanje in poštenje spraviti. Eden takih sovražnikov je v Celji. Par dni pred shodom volilcev v Žaveci je ljudem pripovedal: „Dr. Vošnjak in njegovi tovarši so krivi, da bodemo imeli sedaj večji davek in zato so naši „pavri“ tako srditi na njega; ako pride v Žavec, ga bodo strašno stepli itd.“ Pa siromaček se je strašno zmotil, ker on le nemške in nam sovražne umazane časopise bere, ter ne ve, da slovenski kmet ni tako neveden, da bi vsakemu nemčurskemu vekaču verjel; posebno pa v Savinskej dolini ne bo skoraj več za nemčurske laži tal najti, to pa, kolikor dalje od Celje, toliko boljše je: Gornji-gradski okraj je bolj naroden ko Vranski, Vranski bolje od celjskega. Pri nas se bo že težko ves najšla, kder bi se kakov slovenski časopis ne čital. Neki rodoljub mi je pravil, da v gorato Solčavo, ki šteje komaj okolo

800 duš, dohaja „Slov. Gospodar“ v 18. iztisih. Omenim naj tudi, da se je zgoraj omenjeni nemčur pri sedanjem številjenji ljudstva v rubriko „občevalni jezik“ nemški vpisati dal, čeravno je sin slovenskih staršev v sredi Slovencev doma. Oj, kako grdo je podoben biti rudečebradcu Judežu!

*** * Iz Celja.** (Štetje — mirodvor.) Občina „celjska okolica“ šteje 2378 prebivalcev; med njimi se je dalo vpisati 119 oseb za Nemce. Izvzemši toraj nekoliko nemških rodbin je okolica čisto slovenska. Toliko bolj se moraš čuditi, da na novo napravljene tablice, ktere so se nabile po vseh hišah nad pragom, nahajaš soseskino ime zapisano — v nemškem jeziku, na primer. Unter-Kötting, Ober-Kötting, Schlossberg itd. namesto da bi se bila soseskam zapisala imena v lepi slovenščini Spodkja Hudinja, Zgornja Hudinja, Zagradom itd. Nerazumljivo nam je, kako more po veliki večini narodni občinski odbor dopustiti, da cela celjska okolica zajde pred vsem pametnim svetom v toliko sramoto! Sicer čujemo, da nameravajo slovenski narodnjaki po okolici tablice zopet iztrgati ter zamenjati ptuja šemasta imena s poštenimi slovenskimi in domačimi napis. Dr. Prosinagg zapusti Celje ter se preseli v Trbovlje. Celjani mu želijo — srečno pot. Pravijo, da je le ta mož naj bolj zakrivil, da se je za celjsko mesto napravilo z grozovitimi stroški novo pokopališče v Čretu, ktero je okolo 16.000 fl. stalo, kjer se pa skoraj nihčar iz mesta ne pokopavlja. Kajti bolj neugodnega in neprimernega kraja niso mogli stakniti za pokopališče, kakor za sv. Jožefom. Okoličanski mirodvor pa leži na jako prijaznem hribočku v Gaberjih in ker mestni zastop ne sme siliti meščanov, da bi se morali pokopavati v Čretu na mestnem pokopališču, so si najiminitnejše rodbine že izbrale svoje grobe na okoličanskem pokopališču. Priznavati pa moramo, da si je dr. Pr. kot vodja mestnega muzikalnega društva pridobil velike zasluge za društveno godbo. Tudi celjski Nemci ga bodo težko pogrešali.

Iz Artič. († Č. g. Luka Sevšek), naš preljubljeni dušni pastir so nam dne 3. februarja t. l. umrli. Dne 5. febr. potem so imeli sijajen pogreb, katerega je se udeležilo 12 duhovnikov in mnogo ljudstva iz domače fare pa tudi iz sosednih. Preč. g. dekan Fr. Mikuš so govorili slovo. Bog plati! Ranjki gospod so pri nas pastirovali 7 let in 2 meseca. Bili so nenavadno prijaznega in milega obnašanja. Farno cerkev dali so lepo zmalati. Kupili so tudi nov zvon, ki tehta 1300 kilo. K nam prišedši bili so zmiraj zdravi in kreпки do lanske jeseni. Takrat začeli so bolehati pa vendar službo vselej opravili. Časih se je videlo, da se močno silijo. V nedeljo 30. jan. so rano službo božjo imeli in sledujoč besedo božjo označevali. Popoldne pa so bili hipoma zadeti od mrtvuda tako, da niso mogli več govoriti. Dne 3. febr. t. l. ob 1. uri zgodaj so umrli. Bog bodi obilen plačnik za vse! Naj počivajo v miru. J. Slovenec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Veliko hrupa delali so nemško-liberalni listi, ker je naš poslanec g. dr. Vošnjak naučnega ministra povprašal, zakaj se od lani ni nič zgodilo Slovincem v prid na gimnazijah, realkah in učiteljskih, pa tudi ostro grajal primorskega namestnika Depretisa, zakaj italijanči, kder ne more nemčiti, da le Slovence in Hrvata poriva nazaj. Vsak dober Avstrijan je hvaležen dr. Vošnjaku, da je enkrat prhnil v ovo gnezdo. Kaj je minister odgovoril, o tem je govor v vodnem članku. Čehom je minister obljubil vseučilišče; to nam je poročstvo, da tudi Slovenci sčasoma kaj dobimo; česki poslanci nas vselej podpirajo. Konservativni poslanci štajerski so 1280 prošenj vložili, v katerih kmetje prosijo postavne pomoči zoper razkosavanje gruntov itd. Tudi g. Herman je vložil več takšnih mu doposlanih prošenj. Finančni minister pa je zakonski črtež o zemljiškem davku predložil; črtež je kmetom jako ugoden tako, da se liberalci uže jezijo, ker ne bodo imeli s čim kmeta begati; dosedanja dačna svota 37½ milijona ostane, a ker bode več kakor 3.000.000 novih joh obdačenih, ki so prej brez davka bile, bode gruntna dača sploh znižana. To je tako resnično, da vsi listi priznavajo. Pa tudi tisti, ki so do sedaj neobdačene grunte imeli, ne bodo naenkrat več dače dobili, ampak polagoma se jim bode nalagala do l. 1892. vsako leto nekaj! Da pa državna blagajnica ne ostane na slabem, snuje se črtež o „borznem davku“ katerega bodo denarni mogotci plačevali, večjidel Judje; borzni davek utegne dati po 7 milijonov na leto. Tako je prav. Denar se naj jemlje od ondot, kder ga kaj je. Naši poslanci so tudi davek na igralne kvarte pozvišali. Tudi prav! — Namesto liberalca dr. Lehmajerja imenovan je profesor bogoslovja č. g. dr. Werner za sekejskega načelnika v naučnem ministerstvu. Liberalcem se kar lasi jezijo. — Dunaj šteje 1.200.000 duš. — Nemški kmetje so zborovali v Ivniku pozvani od samih liberalnih kričačev, pa se gotovo ne bodo dali za nos voditi. Kar so jim ti svetovali, je pač revno: namreč posilno zavarovanje proti ognju. No, to je nov davek v prid liberalnemu kapitalu! — Tako imenovani nemški „šulverein“ skupil je 58794 fl. in hoče vzdrževati več ponemčevalnih šol, med temi tudi ono v Pekrah nad Mariborom pa, kakor čujemo, s šolo v Pekrah ne bo nič! — Pet občin ptujskega okraja vložilo je prošnjo pri c. k. glavarstvu za slovenske dopise. Prošnja se je odbila, češ, da je „protipostavna“. Nam se pa hoče zdeti, da je Slovincem djansko enakopravnost v uradih in šolah zabranjevati „protipostavno“. — Velik škandal je c. k. glavar Litijski na Kranjskem, znani liberalce g. Vestenek, nedavno učinil. Prišel je on pa davkar Rotter in kontrolor Moschner in žandarski narednik Wagner in pruska prišleca Wehrhan, oča in sin, vsi močno pijani po noči ob 11. uri 6. febr.

t. l. v Litijo ter so e. k. okrajnemu komisarju Delkotu, ki je priden narodnjak, ubili na stanovanju 24 šip. Župan g. Koblar je vse naznanil e. k. deželnemu predsedniku, češ, da ne more javnega reda vzdrževati v Litiji. Ta škandal ne ostane brez kazni! V Krškem osnovali so slovenski domljubi posojilnico. — Kranjski kaplan č. g. Lah v Naklem vabi rodbine na preselitev v Bosno. — Delavsko društvo slovensko v Trstu najelo je največji teater in priredilo sijajno veselico, da je vse strmelo. Muzika reg. grof Jelačiča je pričela veselico s prekrasnim: „Naprej zastava Slave!“ — Izdajalni „irredentovci“ so v Tridentu, Gorici in Trstu uže tako drzni, da učitno upijajo: evviva Italia, evviva Garibaldi! — Na Ogerskem v Kološu je srdit upnik neko oderubinjo v njenej hiši napal in jej glavo odrezal. — V Zagrebu hrvatski poslanci mnogo govorijo, a naposled se gotovo podajo Magjarom.

Vnanje države. Strahovito je moralo biti klanje, katero so Rusi imeli s Tekinci v Geogtepe: Tekincev je palo pred obleganjem uže 8000 mož, potem jih pa še pri naskoku bilo ubitih 6400 in na pobegu posekanih 2000, vse vkup 16400 mož. General Skobeljev dobil je za ovo bitvo red sv. Jurija. Sedaj stoji pri Ašabadu, kder pričakuje pomoči iz Rusije, da udari in Merv. — Sedaj se pogovarjajo evropski poslaniki v Carigradu in tiščijo v sultana in v grškega kralja, naj se iz dobra pogodita: Turčiji naj ostane Janina in Mezovo, Grecija pa zasede Lariso. Vendar Turki iščejo pred vsem denarjev in orožja, ker vidijo, da njihovemu gospodstvu v Evropi bliža zadnja ura. — Italijanski demokrati zborovali so v Rimu in sklenoli poganjati se za občno volitveno pravico. — Španjolski kralj pozval je nove ministre, same liberalce; to je korak do republike. — Francoski poslanci nekateri so hoteli dognati postavo, da bi vsak mož ženo, a vsaka žena smela zapustiti moža in stopiti v nov zakon. To je pa ministrom in večini bilo preveč in nasvet je bil zavržen, kar pri nas počenshi od „Tagespošte“ vsi liberalni listi obžalujejo! — Angleži imajo sedaj na Irskem 50.000 mož, ministerstvo pa dovoljenja ostro postopati; zato so voditelji „irske kmetске zavezce“ pobegnoli na Francosko. Proti „bojerjem“ v južnej Afriki so Angleži vedno nesrečni; dne 8. febr. t. l. bil je oberst Conell hudo tepen, zgubil je vse oficirje in je sedaj obkoljen; bržčas se bode moral udati sovražnikom. — V Guetemali v srednjej Ameriki je na kopno stopil iz ladije bolni jezuit č. o. Galliet. Freimaurersko-liberalna vlada ga da hipoma ugrabiti, 3 dni črez hribe in doline gnati v glavno mesto in ondi javno ustreliti. Sedaj pa naj reče kdo, da freimaurerji niso nič sovražni sv. katoliškej Cerkvi, kakor je to pri nas nek debelotrebušni lenuh trditi in pisati se predrznil! — V petem delu sveta, v Avstraliji, napreduje sv. katoliška Cerkva kaj lepo in močno. Mesto Sydney je sedež nadškofa.

Za poduk in kratek čas.

Praska zaradi zemljiškega davka.

I. Nemški liberalci se največ jezijo, da se jim je kmet izvil iz krempljev ter pri volitvah začel skoro povsod dajati konservativnim poslancem svoj glas. Volil je tako štajerski, saleburški, tirolski, predarlški, gornje-avstrijski in uže spodnje-avstrijski Nемеc seljak spoznavši, da ga je 20-letno gospodarjenje liberalcev strmoglavilo v propad. Izvoljeni konservativni poslanci so kot pravi avstrijski domljubi, ki hočejo neodvisno, srečno in mogočno Avstrijo, podali prijazno roko slovenskim, českim in poljskim zastopnikom ter tako stvorili sedanjo konservativno-narodno večino v državnem zboru. Potisnoli so liberalce prvič v manjšino in začeli rane Avstriji po liberalizmu vsekane celiti. Zapreke so pa grozovenske: uradništvo, šolstvo, novinarstvo, liberalno-judovski kapital, vse je več ali manj v liberalnem taboru. Zato morejo le polagoma napredovati. No, in hvala Bogu, res napredujejo. List za listom, steber za stebrom pada. Narodom se obeta pravica, „kulturna borba“ peša, pogubonosni liberalni zakoni se rušijo n. pr. šletno šolanje, obrtnikom, kmetom potrebni zakoni pa sklepajo n. pr. zakon zoper oderube. Kmalu lotijo se zamotane uprave in ž njo znižanja davkov. Tudi volitveni zakoni se že prenarejajo konservativcem na korist in pravici. Tako dobi pri novih volitvah konservativna stranka gotovo 2 tretjini glasov. In tedaj bo še le mogoče urejati Avstrijo v „autonomističnem“ ali samoupravnem smislu t. j. v pravičnem razmerji do njenih dežel in narodov!

To slutijo, to uže gledajo in čutijo pristaši dr. Herbsta, prusaka Schönererja, petega in devetega potača dr. Forreggerja, dr. Schmidererja itd. Zato si prizadevajo bodi uže kakor koli ovo prerojenje in ukrepljenje mile nam Avstriji zabraniti, a sebi pot do gospodstva odpreti. V državnem zboru zavirajo delovanje naših poslancev, v novinah napadajo ministerstvo grof Taaffejevo in ščujajo narode in stanove. Sprva so upijala „nemštvo je v nevarnosti“. Pametni Nemci se so jim smejali. Žugali so potem z Bismarkom, bilo je zastonj. Naposled se lotijo kmeta nemškega in ga begajo in strašijo, da bode moral „za Slovane pomnožene davke od svojih zemljišč plačevati“ in da so temu krivi njegovi konservativni poslanci. Napali so pa kmeta od vseh strani tako naglo, da jim je zaporedom zahajal na limanice. Le polagoma začne se mu po glavi deniti in sprevideti, kako ga liberalci le za nos vodijo. Po malem začenja premišljevati sledečo basen: lisjak bil je nekokrat silno lačen. Gre toraj k bližnjemu kmetu v kurnjak ter govori; ljube kokoši, ne bojte se mene več, jaz se močno kesam zaradi svojega prejšnjega življenja ter sem se popolnem pobolšal nikoli in nikedar več ne zadavim nobenega piščeta.

pohlevno in skromno hočem živeti o jagodah, lesnikah in hroščih, le pojte ven! Neumne kokoši so lisjaku verjeli. Ali komaj so bile iz kurnjaka, uže jih je lisjak vse podavil. Ako nemški liberalci zopet primahajo do večine, potem joj kmetom! Glavno orožje liberalcem je pa laž, kar bodo sledeče vrstice dokazivale!

V pravnej državi morajo pravice in bremena enakomerno porazdeljena biti. Drugače se godijo krivice. To velja posebno gledé na davke. Pravica zahteva, da gruntni gospodarji po vseh deželah plačujejo v državno blagajnico svote, ki so primerne številu oralov ali joh in kakšnosti zemlje in njenega obdelovanja, sploh čistemu dohodku, kateri posestvo na leto poprek daja. Zato je cesar Franc I. v patentu dne 21. dec. 1817. ukazal zemljišča zmeriti, v mape narisati in povsod pristaviti vcenjeni čisti dohodek po odbitih obdelovanjskih troških. Delo so krstili: „katastriranje“ in tako sestavljenim spisom rekli: „kataster“. Reč je pa jako po malem napredovala. Zavoljo tega je cesar Franc I. l. 1820 odločil deželam: gornje Avstriji, spodnje Avstriji in Štajerske „začasni ali provizorični kataster“. V tem je se ustanovilo, da ima plačati 1. spod. Avstrija od 2,301.391 joh 2,518.105 fl. 2. zgornja Avstrija od 1,725.701 joh 1,690.827 fl. 3. naša Štajerska od 3,204.722 joh 1.503.872 fl.

Začeti „kataster“ so dodelali v spodnji Avstriji l. 1835, na Štajerskem l. 1844 in v zgornji Avstriji l. 1845. Zapisali so pa prvej deželi še novih 1,017.539 joh, drugej 386846, tretjej 175282 več kakor l. 1820. Tote joha prej niso bile vštete in se tudi davek ni plačeval od njih. Ko je „katastriranje“ bilo dogotovljeno, zvedelo se je, da dajajo zemljišča čistega dohodka v spodnji Avstriji 14.390.112 fl., v zgornji Avstriji 8,265.132 fl., na Štajerskem pa 7,656.101 fl. Od teh bi se naj bila računila gruntna dača po 16 fl. od vsakih 100 fl. Tako je namreč zahteval cesarski patent od 10. okt. 1849. Toda cesar Franc Jožef I. je milostno ravnal z omenjenimi deželami. Vsakej deželi je, namesto da bi ves znesek tirjal, še znatno svoto prizanesel. Spodnje Avstriji je se od dolžne svote odbilo 219.892 fl. zgornje Avstriji 386.247 fl. in Štajerske 279.208 fl. Tako je ostalo do denešnjega dne. Spodnja Avstrija je toraj plačala v pretečenih 30 letih 6,596.760 fl. zgornja Avstrija 11,887.470 fl., Štajerska 8,376.270 fl., vse tri dežele vkup 26,860.100 fl. **menje** kakor bi bile po zakonu dolžne.

Druge dežele niso bile tako srečne. Najhujše zadete so bile one izmed teh, v katerih je se katastriranje zvršilo še le po odpravi tlake in desetine. Tako je kataster za Česko bil dodelan komaj l. 1860 in se je takrat prejšnji davek od 7,600.000 fl. pozvišal do 13,979338 fl. Českej deželi je toraj katastriranje doneslo za 50% pozvišane gruntne dače. Jednako nemilo zadeta bila je Kranjska. Ko so toraj l. 1869 nemški

liberalci in minister dr. Giskra v državnem zboru gospodovali, sklenili so katastrofe dati pregledati po vseh deželah, iz nova vceniti čisti dohodek od oralov vsakšnega zemljišča in potem razdeliti gruntne davek vsem enakomerno. To so imenovali „uravnavanje gruntne davka“. Sklenjeni zakon je obveljal dne 24. maja 1869. V državnem zboru takrat ni bilo skoraj nobenih konservativcev in Slovence sta zastopala Seidl in Brandstetter. Delo se je začelo in stalo do sedaj 25 milijonov. Najprvje je se osnovala centralna komisija 36 mož. V njej ni bil noben Slovenec pač pa 2 konservativna Nemca, 2 Čeha, 8 Poljakov in 24 nemških liberalcev. Ta komisija zborovala je na Dunaji v Gradci pa za Štajersko: deželna komisija od 16. aprila 1875 počenši. Komisiji slednje predsednik bil je baron Kübek, njegov namestnik plem. Neubauer, komisarji pa C. Sermonet, J. Achleitner, K. Pachmann, Jul. Hruby, J. Heinrich grajšček, dr. J. Mullé notar, baron Konrad grajšček, Mat. Lohninger fužinar, baron Washington grajšček, J. Pairhuber dež. poslanec. Toti gospodje so sami nemški liberalci. Razvidno je tudi, da ni bilo med njimi ne g. Hermana, ne g. dr. Vošnjaka pa ne g. barona Goedelna. Ti so popolnem nedolžni na tem, da so najprej okrajne komisije, pri katerih so pri nas sosedovali znani nemškutarji: Sorschagg, Stadler itd. potem pa deželna komisija čisti dohodek pri zemljiščih na Štajerskem od 7 milijonov potisnoli do 13 milijonov in zakrivili, da nam hočejo sedaj davek pozvišati za 437.800 fl. To imajo nemški liberalci sami na rovašu.

(Dalje prih.)

Smešničar 7. Ko še v Gradec železnice ni bilo, vozili so naši kmetje vino tje. Takšen kmet pripelja toraj nekokrat vino in se napoti v gostilnico, da si prazni želodec vtolaži. Želez je pa dobiti za dva groša „žganjkov“ in za 2 groša zabele na nje. Ne znajoč dosta nemški reče: bitte zwei Gulden Schmolz mochen, zwei Gulden Schterz kochen. Gostilničarju se to preveč zdi. Misleč, da kmeta ni dobro razumel, gre ga še jedenkrat vprašat. Ta pa hitro odvrne: zwei Gulden Schterz kochen. zwei Gulden Schmolz mochen. Gostilničar misli, da pride za kmetom več vozačev in ukaže skuhati za 2 fl. „žganjkov“ in jih politi z zabelo za 2 fl. Ko potem skuhani „žganjki“ na mizo pridejo, je kmetu lice veselo, ki se pa hitro stemni, ko zazvé pomoto in da mu treba 4 fl. plačati. Nevoljen nekaj „žganjkov“ pojé, ostale pa v žakelj pograbi in vzame seboj! Rad. Rižnar.

Razne stvari.

(Za nesrečne Zagrebčane) daroval je č. g. kaplan J. Caf 5 fl., g. nadučitelj Šac 1 fl. Bog plati.

(Javno skušnjo) na vinorejski šoli je deželni odbor preložil na 21. in 22. febr. t. l.

(*Novačenje*) bo v Ptuj od 2.—12. marca (1766 vojniških novincev), v Celji 14. marca do 2. aprila (2572), v Brežicah 4.—9. aprila (1051), v Mariboru 2.—12. marca (1876), v Ljutomeru 14.—16. marca (582), v Radgoni 18.—24. marca (799), v Lipnici 26. marca do 2. aprila (1293), v Slov. Gradci 4.—9. aprila (965).

(*V Brežicah*) osnovali so podružnico društva „rudečega križa“ ranjencem vojakom v pomoč.

(*V Grižah*) je se zopet delavec v premogovih jamah obesil, v Vodah pri Terbovljah pa jeden takšnih siromakov ustrelil. Žalostno!

(*Judov v Mariboru*) dobivamo čedalje več, eden je adjunkt pri okrajnej sodnji in postavlja prilično podobo križanega Gospoda pred kristijane, da prisegajo, eden je pa profesor na gimnaziji. Zove se Hirschler. Ali je vrhu tega Natanael ali Samuel ali Mojzes ali Habakuk, to nam še ni znano, pač pa vemo, da nadzoruje naše krščanske dijake, kedar jim čč. gg. kateheta opravljata službo božje. Jud nadziralatelj katoliško-krščanske službe božje! Takšnih prikaznij nahajamo le, kder so kristijani okisnoli.

(*Mahrenbersko grajščino*) je za 52.000 fl. kupil g. Karol Fritscher, grajščak v Herbersdorfu pri Gradci. Prejšnji grajščak g. Šmidt je baje zblaznil. Omilujemo nesrečno osodo.

(*Radgona*) ima 2185 stanovnikov, Rogatec 1113.

(*Vojniški „kaufmann“*) je se močno osmešil. Najprej je cela bremena „Cillier-Zeitung“, kder je bil g. dr. Vošnjak radi zemljiškega davka napaden, dal razdeliti med ljudi, a kmalu potem je ista „Cillier-Zeitung“ morala objaviti, da bode posestnikom celjskega in brežiškega volilnega okoliša sedaj dačna svota znižana!

(*Obsojen*) je Janez Artiček iz Hrastja pri Šmariji na 4 leta v težki zapor, ker je hlev in hišo vdove Vrečkove lani užgal.

(*V Brežicah*) je vdova gospa dr. Razlagova ranjkemu domoljubu postavila 3 metre visok in s križem venčan spomenik iz marmorja. Nagrobnica veli: V domu Gospodovem naj bi prebival (psalm 22, 7) dr. Jakob Radoslav Razlag. * 12. jul. 1826, † 5. jun. 1880. Kdor dušno živi, ne umerje!

(*Sv. misijon*) obhajali bodo čč. oo. jezuiti pri sv. Marku niže Ptuj od 13. do 21. marca 1881.

(*Na potu h bolniku*) je č. g. Jurij Kahn, župnik v Zagorici na Koroškem nesrečno pal s skale v globok prepad, da je k priči mrtev obležal.

(*Brod čez Dravo*) v gornjem Dupleku niže Maribora ovira nasipana struga. Treba bo ali brod prestaviti ali most narediti ali okrajno cesto od Melja dalje potegniti po levem obrežju Dravinem.

(*Dražbe*) 21. febr. Jož. Trepanec 1847 fl. v Šmariji, Jakob Zupanec v Virovi 2035 fl. Jan. Mohor 2595 fl. v Rogaci, Jelena Windisch v Varnici 3090 fl. 25. febr. Val. Šramelj v Starošincih

1680 fl. 28. febr. Marija Windisch v Leskovci 2000 fl. Jož. Hämer v Celji 8055 fl.

Listnica uredništva: Več dopisov ni bilo mogoče umestiti; prosimo potrpljenja!

Loterijne številke:

V Gradci 12. januarja 1881: 54, 31, 36, 2, 43.
Na Dunaji „ „ 23, 29, 61, 39, 8.
Prihoduje srečkanje: 26. februarja 1881.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Turšica		Proso		Ajda
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.
Maribor . .	8 50	6 50	5 20	3 80	5 30	5 60	4 80	4 90	—	—	—	—	—
Ptuj . . .	8 30	6 50	4 90	3 10	4 40	4 80	4 90	—	—	—	—	—	—
Gradec . .	8 60	7 35	4 70	3 48	4 70	—	—	5 39	—	—	—	—	—
Celovec . .	8 36	6 62	5 16	2 80	4 60	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana .	9 76	6 74	4 89	3 31	6 07	4 20	5 90	—	—	—	—	—	—
Varaždin .	8 60	5 25	5 20	3 —	6 40	6 50	4 30	—	—	—	—	—	—
Dunaj } 100 Klg.	12 76	10 81	9 87	6 50	6 22	8 85	— 20	—	—	—	—	—	—
Pešt } 100 Klg.	12 70	10 17	7 90	6 20	5 72	4 65	5 —	—	—	—	—	—	—

Dve babici

s stališčem pri št. Juriji na Ščavnici in v Kape- lah iščejo proti letni nagradi 20 gld. iz okrajne blagajnice in 2 do 3 gld. za vsaki porod siromaš- kih žen.

Prošnje naj se vložijo do konca marca t. l. po poti službene oblasti.

Ces. kr. okrajno glavarstvo v Ljutomeru dne 2. febr. 1881.

Premerstein m/p.

Snaženje obleke

opravlja vljudno podpisani **suknostriz-ec**, ki stanuje v

Mariboru, Viktringhofgasse hiš. št. 10.

Priporoča toraj svoje

suknostrizniško podjetje

za barvanje, tiskanje, prešanje in dekatiranje („glancanje“) raznovrst- ne robe iz žide in volne (ženske hadre se popravijo, da so kakor nove). Tudi marogasto obleko sesnažim dobro, hitro in po nizkej ceni.

Miha Nedog,

suknostrizec.

Na prodaj

ima purjih peres nespukanih, funt po 30 kr., kopenskih po 18 kr. funt. Peres iz letanic in repov ni zraven.

Jožef Robič,

v g. Cizerlovej hiši v sv. Magdalenskem predmestju hiš. št. 5. v **Mariboru.**

2—2

6—6

Marijaceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodci

in nepresežen zoper neslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kislo podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane 35 kr.

Prodava jih v Mariboru lekar g. Jož. Nos in trgovce g. S. Lucardi.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi, naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijaceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnena besede: *Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal* — Apotheker, sklenica mora biti zapečaten z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijaceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljen **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nima jo teh znakov istinitosti, naj se zavrzajo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznani, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci.

Glavna zalog v lekarni „zum Schutzengel“, C. Brady, Kremsier.

Podučiteljska služba

na dvarazredni ljudski šoli pri sv. Tomaži, okraj Ormož (Friedau) z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do 12. marca 1881 krajnemu šolskemu svetu pri sv. Tomaži, zadnja pošta: Sv. Tomaž pri Ormoži.

Okrajni šolski svet v Ormoži dne 12. febr. 1881.

Prvomestnik:

1—3

Trautvetter.

1—2

Naznanilo novega podjetja.

Usojam si blagorodnemu občinstvu vljudno naznanjati, da sem v hiši gospoda **Tomaža Götz**, Tegetthoffstrasse hiš. št. 31 (poprej Hôtel Wohlschlager) pod imenom

Alojzi Mayr

prodajalnico s špccerijskim, materijalnim in barvarskim blagom ter domačim pridelkom napravil.

Obračam se na blagorodno občinstvo s prošnjo, moje podjetje z obilim obiskovanjem podpirati. Zagotavljam, da si bom z vso močjo prizadeval zaupanje s cenim in izvrstnim nepokvarjenim blagom in s poštenim ravnanjem pridobiti.

V Mariboru meseca februarja 1881.

Z odličnim spoštovanjem

Alojzi Mayr.

2—2

V najem

se daje prostorna hiša z drugim poslopjem, ki je stara krčma v Stopercih blizu farne cerkve tik ptujsko-rogačke ceste. Kdor želi, tudi lahko vzame več njiv in senožet pod lehkimi pogoji.

Več pozvè se pri sr. predstojništvu v Monšbergu.

Denešnji številki je priložen cenilnik slavno-znane štacune: „Pri nizki ceni“ v Mariboru, v gosposkej ulici št. 5.

(1)